

46ste vergadering

Dinsdag 8 februari 2000

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 142 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Augusteijn-Esser, Bakker, Van Baalen, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, De Boer, Van Bommel, Bos, Brood, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Van Dijke, Dijkma, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Duijkers, Duivesteijn, Essers, Eurlings, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Halsema, Hamer, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hillen, Hindriks, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, De Hoop Scheffer, Kalsbeek, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, E. Meijer, Th.A.M. Meijer, Melkert, Middel, Van Middelkoop, Mosterd, Nicolai, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oplaat, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Van 't Riet, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spoelman, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Verburg, Verhagen, Van der Vlies, Van Vliet, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Wagenaar, Van Walsem, Weisglas,

Wijn, De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heren Kok, minister-president, minister van Algemene Zaken, Peper, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Korthals, minister van Justitie, Zalm, minister van Financiën, mevrouw Jorritsma-Lebbink, vice-minister-president, minister van Economische Zaken, de heer K.G. de Vries, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Borst-Eilers, vice-minister-president, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heer Cohen, staatssecretaris van Justitie, en mevrouw De Vries, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Örgü en Wilders, wegens ziekte;

Balemans, wegens ziekte, ook morgen;

Waalkens, wegens verblijf buitenslands;

Van Wijmen en Visser-van Doorn, wegens verblijf buitenlands, de gehele week.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de

Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

Vragen van het lid Vendrik aan de minister van Financiën, over **het plan van de minister om het huurwaardeforfait af te schaffen voor huiseigenaren die hun hypotheek hebben afgelost (Algemeen Dagblad, 4 februari jl.)**.

□

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! Ruim anderhalf jaar na de totstandkoming van het nieuwe regeerakkoord in de zomer van 1998 zijn wij bekend met de Paarse belastingplannen. Sinds september jongstleden hebben regering en Kamer bij meerdere gelegenheden uitvoerig stilgestaan bij wat officieel de belastingherziening 2001 is gaan heten. Het bleef stil rond de fiscale behandeling van het eigen huis. Alleen de aftrekbaarheid van aflossingsvrije hypotheekrenten is nu aan een maximum van 30 jaar gebonden.

GroenLinks is in die periode met voorstellen gekomen om het eigen huis en met name de aftrekbaarheid van de hypotheekrente in de toekomst anders te regelen en eerlijker en rechtvaardiger te maken, maar dat debat heeft de regering helaas afgehouden, want alles, bijna alles blijft bij het oude! En ziet, de eindstemming over het belastingplan is nog geen dag oud, of wij kunnen in het Algemeen Dagblad lezen dat de minister van Financiën, de heer Zalm, pleit voor afschaffing van het

De heer Zalm, minister van Financiën

huurwaardeforfait, de belasting op het eigen huis, voor die eigenaren die na 30 jaar hun hypotheek hebben afgelost. Ik heb wel eens een beter interview van de minister van Financiën gelezen, maar het is natuurlijk wel groot nieuws en dat na maanden van diepe stilte van zijn kant, ook tijdens de behandeling van de belastingplannen in het parlement.

Het is verleidelijk om te denken dat hier de intellectueel Zalm spreekt, een los ideeetje, zoals er wel meer zijn. Het denken staat niet stil, het praten ook niet, je werpt eens een balletje op en misschien iets te kort door de bocht, maar wij gaan er toch nog eens naar kijken! Voorzitter! Dat is niet alleen verleidelijk, maar ook te gemakkelijk.

Wij kennen hier uitsluitend de minister van Financiën, minister Zalm, en die pleit nu voor afschaffing van het huurwaardeforfait. Dat raakt niet alleen miljoenen Nederlandse woningbezitters, maar het kost de schatkist ook handenvol met geld waardoor elders de belastingen weer omhoog moeten. Deze minister van Financiën stel ik dan ook maar de volgende vragen.

1. Heeft de minister van Financiën namens het kabinet het voornemen om op korte termijn het voorstel voor gedeeltelijke of gehele afschaffing van het huurwaardeforfait bij het parlement in te dienen?

2. Is de aankondiging van de minister van Financiën voorwerp geweest van kabinetsberaad? Zo ja, waarom hebben wij daar dan niet in een eerder stadium, bijvoorbeeld bij gelegenheid van het belastingplan, iets over gehoord?

3. Waarom heeft de minister van Financiën zijn opmerkingen over het huurwaardeforfait niet geplaatst tijdens datzelfde grote debat over de belastingherziening 2001, nog geen twee weken terug?

4. Is de minister het met mij eens, dat een dergelijke vermindering of afschaffing van de belasting op het eigen huis de schatkist in het uiterste geval meer dan 4 mld. kan kosten? Is dat het waard? Is dat voorstel misschien meer waard dan het recente voorstel van minister De Vries om enkele miljarden te steken in verhoging van het algemene sociaal minimum?

5. Is de minister met mij van mening dat het voorstel voor gedeeltelijke afschaffing zou leiden tot dubbele subsidiëring van de eigenwoningbezitter: eerst via de hypotheekrenteaftrek en vervolgens via een levenslange belastingvrijstelling?

Minister **Zalm**: Mevrouw de voorzitter! Laat ik beginnen met de vraag van de heer Vendrik waarom ik

hetgeen ik in het Algemeen Dagblad heb gezegd, niet hier heb gezegd. In de eerste plaats gaat het er natuurlijk om wat ik precies in het Algemeen Dagblad heb gezegd. Heb ik daar gezegd dat wij het huurwaardeforfait gaan afschaffen? Dat heb ik niet gezegd! In het interview zelf staat niets over het huurwaardeforfait. Het letterlijk citaat, waaromheen de tekst en de kop staan, luidt: "Ik vind dat je dat – namelijk de stimulering van de aflossing van hypotheek – fiscaal aantrekkelijker mag maken. De kritiek op het huidige systeem is begrijpelijk. Mensen die hun hypotheek aflossen en dus geen rente meer van de belasting kunnen aftrekken, hebben nog wel een bijtelling voor de huurwaarde. Dat is een beetje sneu." Dat is niet een aankondiging van een voornemen. De kop luidt: "Mes in het huurwaardeforfait". Ik zou het liever als de aankondiging van een kijkoperatie willen zien en dat is consistent met hetgeen ik tijdens de debatten over het belastingplan 2001 heb gezegd. De heer Reitsma hield toen beschouwingen over het huurwaardeforfait en vroeg zich af met welke vormgeving aflossing kon worden bevorderd. Daarop antwoordde ik het volgende. Ik citeer uit de Handelingen: een heel ander en wellicht interessanter debat – wij komen nog met een notitie over het eigenwoningbezit – betreft de vraag: kunnen wij het huurwaardeforfait niet zo vormgeven, dat ook aflossen wordt gestimuleerd? Dat vind ik een interessante gedachte. Reeds in dat debat onderschreef ik dus mijn positieve bejegening van gedachten om via een bepaalde vormgeving van het huurwaardeforfait aflossing te bevorderen. De oplettendheid van de journalist valt te prijzen, want als een van de weinigen was het hem opgevallen dat ik een dergelijke plezierige opmerking in de richting van de heer Reitsma had gemaakt. Hij heeft mij daarover dan ook een vraag gesteld. Daarop legde ik nogmaals uit wat mij heeft bewogen tot mijn sympathieke reactie op die gedachte in dat debat. Meer is het dus niet.

Voorzitter! Met dit antwoord kan ik voorbijgaan aan alle andere vragen die door de heer Vendrik zijn gesteld.

De heer **Vendrik** (GroenLinks): Voorzitter! De minister van Financiën spreekt van een "kijkoperatie". Die

Vendrik

verplicht hem kennelijk tot niets, ook niet tot het geven van antwoorden. Dat stelt mij enigszins teleur, want ik heb mijn vragen natuurlijk niet voor niets gesteld. Ik ben overigens niet de enige die vragen heeft gesteld naar aanleiding van de uitlatingen van de minister van Financiën.

Als het alleen om een kijkoperatie gaat, dan stel ik vast dat alle opties met betrekking tot de fiscale notitie van de minister en staatssecretaris van Financiën over het eigen huis, evenals die met betrekking tot "Jaws 2" over de belastingen in de toekomst, nog open zijn. Misschien is de minister van Financiën zo vriendelijk om dan ook een aantal andere opties mee te nemen. Laat ik er eens een paar noemen: de verhoging van het huurwaardeforfait voor duurdere huizen, het onderbrengen van het eigen huis in box III zoals voorgesteld door GroenLinks, een vast of variabel maximum van de af te trekken hypotheek. Ik neem aan dat dit allemaal bij de kijkoperatie wordt betrokken en dat de Kamer niet nu reeds een besluit neemt waaraan zij straks vastzit. Kennelijk gaat het om niet meer dan een intellectuele oefening, slechts gericht op het bevoordelen van het geluid in de VVD-fractie zonder dat wordt gekeken naar de voorstellen van de linkerzijde van het parlement rond het eigen huis.

Ik heb nog twee vragen. De minister noemt het "een beetje sneu" dat mensen die een hypotheek hebben afgelost, belasting moeten betalen. Ik heb daar mijn aarzelingen bij. Gaan we die belastingen ook afschaffen voor ander vermogen, zoals het tweede huis en het vakantiehuis? Voor die mensen is het immers ook sneu. Ik ben daar absoluut niet voor, maar ik wil de minister hier graag over horen.

Voor de heer Bos van de PvdA heb ik ook een vraag. In de krant stond dat hij ervoor heeft gepleit om het eigen huis van mensen die na 30 jaar hun aflossing achter de rug hebben, niet vrij te stellen van belasting, maar deel uit te laten maken van box III. Klopt deze opmerking? Zou het niet logischer zijn om het hele huis daarin onder te brengen?

□

Minister **Zalm**: Voorzitter! Ik kan bevestigen dat er nog niets is besloten en dat alle opties nog open zijn. Ik kan ook bevestigen dat de

notitie over de eigen woning en de overheidsfinanciën een breed karakter zal krijgen. Ik ben niet bevreesd voor de analogieredenering van de heer Vendrik, dat een besluit tot bijtelling voor het eerste huis als daarop geen hypotheek meer rust, een uitstraling naar andere vermogensbestanddelen zou kennen. Men zit vast aan zijn eerste eigen huis en dat kan dus niet worden gezien als een beleggingsobject. Een tweede huis en alle andere vermogensbestanddelen kunnen altijd worden omgeuild voor iets anders, als men zo een hoger rendement denkt te kunnen realiseren. Dat geldt niet voor het eerste eigen huis en daarom is dit huis opgenomen in box I. Het is niet voor niets dat het eerste eigen huis in het belastingplan voor de 21ste eeuw anders wordt behandeld dan de overige vermogensobjecten.

□

De heer **Bos** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! De heer Vendrik heeft mij gevraagd een nadere uitleg te geven van uitlatingen van de Partij van de Arbeid over de mogelijkheid het eigen huis onder te brengen in box III op het moment dat er sprake is van aflossing van de hypotheekschuld. De reden voor deze suggestie is dat wij de minister van Financiën hebben leren kennen als iemand die met enige graagte een sigaar uit eigen doos presenteert. Wij gaan er in het algemeen dan ook van uit dat een lastenverlichting op het ene vlak door een lastenverzwaring op een ander vlak zal worden gecompenseerd. De vraag die ons dan ook vooral bezighoudt, is of wij niet het halve verhaal van de minister van Financiën hebben gehoord en wel het verhaal over een mogelijke verlichting voor mensen die huurwaardeforfait betalen. Wij vermoeden dat de kosten die dit met zich brengt, ergens anders opgehoest zullen moeten worden. Welke sigaar uit welke doos het nu precies is, hoor ik graag van de minister.

De heer Vendrik heeft ook een meer algemene vraag gesteld en wel of de PvdA-fractie voorstander is van het belasten van het eigen huis in box III. Hierover is inmiddels maandenlang gediscussieerd. Onze visie op dit punt is dan ook genoegzaam bekend. Ik kan wel zeggen dat wij het niet bij voorbaat eens zijn met de stelling van de

minister van Financiën dat er een verband bestaat tussen het hebben van aftrekbare hypotheekrente en het betalen van huurwaardeforfait. In de geschiedenis van de belastingheffing is nooit en te nimmer een verband tussen deze elementen gelegd. Wij denken wel graag met de minister mee over mogelijkheden om mensen te stimuleren hun hypotheekschuld af te lossen.

□

De heer **Reitsma** (CDA): Mevrouw de voorzitter! De CDA-fractie heeft tijdens de behandeling van het belastingplan gepleit voor een verlaging van het huurwaardeforfait. Wij vinden dat hierin het mes moet worden gezet. Ik heb daartoe twee voorstellen ingediend.

Ik complimenteer de minister overigens met zijn durf om één dag na de stemmingen over het belastingplan een voorstel van de CDA-fractie over te nemen. Ik nodig hem uit om op zo kort mogelijke termijn met concrete daden te komen en in deze plannen een voorstel op te nemen over de toekomst van de overdrachtsbelasting.

Waarom heeft de minister niet een warmer advies gegeven voor het belangrijke amendement van de CDA-fractie om het huurwaardeforfait zo snel mogelijk te verlagen? Zijn staatssecretaris heeft immers – ik wijs erop dat de minister en de staatssecretaris met één mond spreken – in het wetgevingsoverleg geen blijk gegeven van al te veel sympathie voor dit voorstel. Hij zei namelijk dat er geen aanleiding is de wet op dit punt te wijzigen.

Ten slotte stel ik een vraag aan de VVD-fractie. Het heeft mij hogelijk verbaasd dat de VVD-fractie tegen het voorstel van de CDA-fractie heeft gestemd om het huurwaardeforfait te verlagen. Ik vraag mij af of ook de VVD-fractie één dag na de behandeling van het belastingplan is bekeerd. Is de VVD-fractie bereid de CDA-fractie te steunen in haar streven het huurwaardeforfait in de komende jaren te verlagen?

De **voorzitter**: Mijnheer Reitsma, aan welk lid van de VVD-fractie stelt u deze vraag?

De heer **Reitsma** (CDA): Ik stel die vraag aan de fractievoorzitter, want

Reitsma

de hele fractie moet hem volgen als hij een uitspraak heeft gedaan.

Minister **Zalm**: Mevrouw de voorzitter! Ik denk dat de heer Reitsma tijdens het lange debat over het belastingplan een black-out heeft gehad. Ik heb namelijk niet één dag na de behandeling van het belastingplan met sympathie gesproken over de combinatie van de vormgeving van het huurwaardeforfait en het aflossen van hypotheek, maar al tijdens de behandeling van het plan. Ik heb het toen als een interessante gedachte gekwalificeerd en later in het debat heb ik zelfs aangegeven dat wij de handschoen oppakken en naar het huurwaardeforfait zullen kijken. Dat zullen wij doen. Ik ga precies doen wat ik heb beloofd tijdens de behandeling van het belastingplan. Misschien is het CDA ietwat verrast en is het te lang uit de regering. Als een minister iets sympathieks zegt jegens het CDA, raakt de hele partij in rep en roer. Dat hoeft niet altijd slecht te zijn.

De overdrachtsbelasting zal ook in de notitie over de eigen woning worden behandeld.

Waarom is van de kant van de regering niet warmer gereageerd op het voorstel van het CDA om bij hypotheekvrije woningen geen huurwaardeforfait meer bij te tellen? Daar is een vrij simpele reden voor. Het kost 0,5 mld. Wij hadden budgettaire begrenzings aan het belastingplan. Wij hebben het binnen een aantal prioriteiten door de Kamer naar voren gebracht en, breed gedragen, kunnen opvangen, zij het met oprekking van het bedrag richting 6 mld. Daarmee is het op.

De heer **Dijkstal** (VVD): Voorzitter! Ik wil reageren op de vraag van de heer Reitsma, al was het maar omdat als ik iets zeg, de gehele fractie achter mij staat, zo vermoedde hij.

Wij hebben het amendement om twee redenen niet kunnen steunen. Onze vrees dat er geen deugdelijke dekking was, werd bevestigd door het antwoord van de regering. Verder is er een toezegging van de regering om over twee stukken te praten: een technische notitie over de fiscale behandeling van het eigen huis en een nota over wonen. Misschien komt het in één stuk. Onze

sympathie blijft liggen bij datgene wat de minister daarna heeft gezegd. Het moet nog wel vorm krijgen en dat doen wij van de zomer.

Mevrouw **Giskes** (D66): Voorzitter! Mogen wij, gezien het vergevorderde stadium van denken over dit onderwerp, aannemen dat de notitie die ik al in september 1998 heb gevraagd, ongeveer volgende week bij de Kamer komt?

Minister **Zalm**: Nee, want de staatssecretaris is ziek.

De heer **Marijnissen** (SP): Voorzitter! Ik hoor dat het PvdA-smaldeel ziek is. De VVD neemt nu de macht over. Wij hebben in het afgelopen weekend al enige vrijages van de VVD richting het CDA via de media mogen vernemen. Is er in dit verband een relatie te leggen?

Ik houd de minister voor dat hij in het debat over de Voorjaarsnota verleden jaar naar aanleiding van opmerkingen van de heer Balkenende, ook CDA, heeft gezegd dat iets moet worden gedaan aan het huurwaardeforfait, want door de stijging van de prijzen van de eigen woning gaat ook het huurwaardeforfait omhoog. Hij zei: "Als wij ons niet druk maken over de post van de hypotheekrenteaftrek in termen van belastingderving, dan zouden wij ons ook niet druk moeten maken over een wat hogere opbrengst van het huurwaardeforfait." Waarom is de minister van zijn geloof gevallen?

Ik wil ook nog een constructieve bijdrage leveren. Als deze minister dan zo graag de aflossing van de hypotheek wil bevorderen, waarom heeft hij dan niet het voorstel van mijn fractie overgenomen om de hoge hypotheek voor de dure huizen een hoger huurwaardeforfait te geven?

Minister **Zalm**: Mij zijn vrijages ontgaan. Het CDA heeft zijn best gedaan om in mijn richting een enkele vrijende beweging te maken. Het heeft mij tot vandaal verheven, hetgeen voor de minister van

Financiën geen beroerde geuzennaam is.

Dan de discussie over de Voorjaarsnota. Het is heel goed in overeenstemming te brengen. Als je je niet druk maakt over de aftrek van hypotheekrente, moet je je ook niet druk maken over de meeropbrengst van het huurwaardeforfait. Het gaat hier om een categorie die geen hypotheekaftrek heeft. Dan ligt het anders. Wat betreft de vraag naar de bekende weg inzake het beperken van de hypotheekrenteaftrek menen wij dat, ongeacht de waarde van het huis, de hypotheek fiscaal behandeld moet worden.

Vragen van het lid De Wit aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, over **diens uitlatingen over de bestrijding van de armoedeval**.

De heer **De Wit** (SP): Mevrouw de voorzitter! Het belastingplan was nog niet door de Kamer aangenomen of de VVD kwam met haar aanvalsplan voor de armoedeval. Nu moet de armoedeval inderdaad bestreden worden, ook naar de mening van de SP-fractie. Echter, het plan van de SP voor een terugtaks, een effectief middel tegen de armoedeval en volgens het CPB goed voor extra werkgelegenheid, kreeg niet de steun van de VVD. De VVD lanceert nu een brute aanval op de inkomensafhankelijke maatregelen zonder duidelijk te maken of en hoe zij de mensen die van die regelingen afhankelijk zijn, wil compenseren. In het programma Buitenhof heeft de minister een begin van een antwoord gegeven op die aanval. Hij zei daar dat, als nu het niveau van de lagere inkomens in het algemeen verhoogd wordt, natuurlijk wat minder huursubsidie nodig is. Even later zei hij: "Dat kost vele miljarden, maar dat is, denk ik, de goede richting". De SP-fractie is altijd voorstander geweest – en is dat nog steeds – van generieke maatregelen als het gaat om het terugdringen van de armoede in ons land. Wij zijn dan ook benieuwd naar wat de minister nu precies heeft bedoeld en ik stel hem daarom de volgende vragen.

1. Klopt het dat de minister van specifieke maatregelen wil overstappen naar een algemene verhoging van de lagere inkomens?